

Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ως μακρόπνοη λύση για την οικοπροστασία και την πράσινη ανάπτυξη. του Βασίλη Τακτικού *

Ο παγκόσμιος συναγερμός για το περιβάλλον με τις υφιστάμενες και τις επερχόμενες εφιαλτικές κλιματικές αλλαγές έχει αναδείξει μεταξύ άλλων την πράσινη επιχειρηματικότητα ως προαπαιτούμενο και επείγουσα προτεραιότητα για την πράσινη ανάπτυξη.

Υπάρχει μάλιστα μια καθολική αναγνώριση σε όλο το πολιτικό φάσμα της σημασίας του περιβάλλοντος και δεν μπορούμε να δούμε ξεχωριστά την οικονομική κρίση από την περιβαλλοντική κρίση.

Υπάρχει μάλιστα μια καθολική αναγνώριση σε όλο το πολιτικό φάσμα της σημασίας του περιβάλλοντος και δεν μπορούμε να δούμε ξεχωριστά την οικονομική κρίση από την περιβαλλοντική κρίση.

Κατά τον ίδιο τρόπο δεν μπορούμε να δούμε ξεχωριστά, την προστασία του περιβάλλοντος από την πράσινη ανάπτυξη και επιχειρηματικότητα. Η αναγνώριση αυτή πηγάζει από το γεγονός ότι σε σχέση με την συμβατική η Πράσινη Επιχειρηματικότητα έχει τεράστιο ηθικό και συγκριτικό πλεονέκτημα, αφού είναι συνώνυμη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Συνδυάζει την περιβαλλοντική ευαισθησία με την αειφόρο ανάπτυξη και την οικοπροστασία. Τα πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες που παράγονται και δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον με την ανάπτυξη της απασχόλησης και την αναδιανομή του εισοδήματος. Τον περιορισμό της σπατάλης των φυσικών πόρων, την ανακύκλωση υλικών και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με την ποιότητα ζωής στην πόλη.

Έτσι μέσα από την οικονομική κρίση εκδηλώνεται σήμερα παράλληλα με την περιβαλλοντική κρίση:

- Οι πολίτες αντιλαμβάνονται τη σημασία της πράσινης επιχειρηματικότητας ως εναλλακτική αγορά μέσα από την αυξανόμενη ζήτηση σε πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες.
- Το κράτος και το πολιτικό μας σύστημα αντιλαμβάνεται τη σημασία μέσα από τις δυνατότητες και ευκαιρίες δημιουργίας απασχόλησης.
- Οι οικονομικοί παράγοντες και οι τράπεζες αντιλαμβάνονται την Πράσινη Επιχειρηματικότητα ως νέο πεδίο για επενδύσεις και οικονομικά οφέλη.
- Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και ειδικότερα οι περιβαλλοντικές οργανώσεις βρίσκουν στην πράσινη επιχειρηματικότητα εκείνες τις εναλλακτικές δημιουργικές προτάσεις για να αντιμετωπίσουν τη μόνιμη αντίδραση που συναντούσαν από τις ρυπογόνες επιχειρήσεις οι οποίες καταλόγιζαν στη δραστηριότητά τους στο παρελθόν απώλεια θέσεων εργασίας.

Τώρα με πρόθεμα την ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας οι περιβαλλοντικές οργανώσεις μπορούν να ισχυριστούν ότι προσθέτουν σε μακροκλίμακα και δεν αφαιρούν θέσεις εργασίας, φροντίζοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον και την βιώσιμη ανάπτυξη. Το ηθικό πλεονέκτημα απέναντι στην κοινωνία είναι σαφές:

- Πράσινη ανάπτυξη που συμβαδίζει με την οικοπροστασία.

- Αυτοπεριορισμός της κατανάλωσης ρυπογόνων προϊόντων όπως είναι π.χ. οι πλαστικές σακούλες και τα αντιβιοτικά.

- Την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού ανοίγοντας τον δρόμο για νέες φιλικές τεχνολογίες για το περιβάλλον και την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Δυνατότητα και ευκαιρίες

Η πρόσφατη οικονομική κρίση μας έδειξε ότι δεν μπορούμε να δούμε το περιβάλλον ξεκομμένο από την οικονομία. Και δεν μπορούμε να δούμε τον εθελοντισμό για την οικοπροστασία δίχως εναλλακτικά προϊόντα και υπηρεσίες που μας προσφέρει η πράσινη επιχειρηματικότητα.

Τα πεδία ανάπτυξης της πράσινης επιχειρηματικότητας είναι όλοι οι τομείς που σχετίζονται με το περιβάλλον. Η μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είναι ο πιο κρίσιμος τομέας αξιοποιώντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών για την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας, της εξοικονόμησης πόρων και εξασφάλισης εισοδημάτων για την κοινωνία.

Σε ανάλογο επίπεδο η οικοδιαχείριση του νερού, η ανακύκλωση στερεών και υγρών αποβλήτων, οι επενδύσεις για το πράσινο στο αστικό περιβάλλον. Υγεία και περιβάλλον είναι τομείς που προσφέρουν θαυμάσιες ευκαιρίες για την πράσινη επιχειρηματικότητα.

Εκείνο όμως που πρέπει να επισημάνουμε είναι ότι αυτές τις ευκαιρίες πολλοί τις γνώριζαν και από πριν αλλά το βάρος της παγκόσμιας οικονομίας είχε πέσει αλλού, στις τεχνικές μεγέθυνσης της οικονομίας χωρίς να υπολογίζεται το μελλοντικό περιβαλλοντικό κόστος της σημερινής κρίσης. Τώρα όμως που τα περιθώρια έχουν στενέψει αναγνωρίζοντας στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ένα πολύ σημαντικό ρόλο: στην διάχυση πληροφόρησης και κινητοποίησης των ενεργών πολιτών.

Ωστόσο, σε ότι αφορά την κατεύθυνση της οικονομικής πολιτικής και την πράσινη επιχειρηματικότητα παρά την αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την ζήτηση

σε πράσινα προϊόντα και υπηρεσίες, παρά τις νέες τεχνολογίες που εξασφαλίζουν τη αειφόρο ανάπτυξη και πολλές φορές με φθηνότερο κόστος πρώτων υλών της, το συνολικό μέγεθος της πράσινης επιχειρηματικότητας παραμένει σε συγκριτικά χαμηλά επίπεδα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ο.Ο.Σ.Α. η περιβαλλοντική απασχόληση καλύπτει παγκοσμίως το 0.4 - 3% της συνολικής απασχόλησης, ενώ στη Ευρώπη των 15 το αντίστοιχο ποσοστό είναι κατά μέσο όρο 1,3%, με πρωτοπόρους τους Αυστριακούς, τους Βέλγους και τους Δανούς. Οι νέες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται κάθε έτος αντιστοιχούν περίπου στο 3% των ανέργων της Ε.Ε. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι παρά την αναγνώριση της σημασίας της πράσινης επιχειρηματικότητας, οι επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα παραμένουν κατώτερες των προσδοκιών.

Εκείνο που λείπει δεν είναι πλέον η αναγνώριση της σημασίας της πράσινης επιχειρηματικότητας ειδικότερα στο επίκεντρο της ευρωπαϊκής ένωσης και κοινοτικών προγραμμάτων αλλά κυρίως αυτό που λείπει είναι η σύνθεση νέου επιχειρηματικού υποκείμενου και ευρύτητας της συνεργασίας σε αυτό το επίπεδο. Κι σε αυτό το τομέα μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά οι περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Τι κινεί την Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Μερικοί υποστηρίζουν ότι την πράσινη επιχειρηματικότητα την κινεί αυτό που κινεί κάθε επιχειρηματικότητα: το κέρδος. Αυτή όμως η θέση είναι η μισή αλήθεια. Το κέρδος για τους ιδιώτες και επιχειρηματίες μπορεί να είναι σύνθετο οικονομικό και κοινωνικό μειώνοντας μέσω των κοινωνικών δικτύων το κόστος των συναλλαγών. Γιατί η πράσινη επιχειρηματικότητα είναι μια περίπλοκη και σύνθετη επιχειρηματικότητα που εκτός από το κέρδος κινείται από έναν οικουμενικό εθελοντισμό και «πατριωτισμό» προστασίας του πλανήτη.

Κινητήρια δύναμη μπορεί να γίνει μια παγκόσμια κοσμοϊστορική ανάγκη για τη διάσωση του περιβάλλοντος και την έγκαιρη αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης που επιβάλλει στα κράτη να επενδύσουν όπως επενδύουν στην πολεμική βιομηχανία και στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών. Υπάρχει η πεποίθηση ότι τα κράτη θα αναγκαστούν στο μέλλον να επενδύσουν ακόμη περισσότερο προς αυτήν την κατεύθυνση, και επομένως θα έχουμε περισσότερες πράσινες δημόσιες επενδύσεις όπως γίνεται στον τομέα υγείας, παιδείας και κοινωνικής ασφάλισης.

Αυτή η αναγκαιότητα της αντιμετώπισης σύνθετων περιβαλλοντικών προβλημάτων επιβάλλει παράλληλα και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση περιβαλλοντικό σχεδιασμό και δράσεις που διαμορφώνουν το κατάλληλο θεσμικό περιβάλλον για πράσινη επιχειρηματικότητα.

Το κράτος λοιπόν και η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορούν να επενδύσουν σε δημόσια αγαθά και να ενισχύσουν μια καινούρια αγορά, και για τον ιδιωτικό τομέα μέσα από τις δημόσιες επενδύσεις. Η τάση αυτή θα αναγκάσει τις ιδιωτικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα τις ρυπογόνες, να ενισχύουν οικονομικά μέσω της 'κοινωνικής εταιρικής ευθύνης' περιβαλλοντικές δράσεις οικοπροστασίας, και να δώσουν την ευκαιρία σε άλλες μικρότερες επιχειρήσεις να δημιουργήσουν απασχόληση.

Έτσι οι περιβαλλοντικές οργανώσεις που αυξάνονται με θεαματικό τρόπο τα τελευταία χρόνια μπορούν να κινητοποιήσουν περισσότερο τον πληθυσμό και να συνθέσουν το κοινωνικό κεφάλαιο που είναι και ο βασικός συντελεστής για την πράσινη επιχειρηματικότητα. Γιατί αυτό που κινητοποιεί τελικά την πράσινη επιχειρηματικότητα είναι οι ενεργοί πολίτες και οι εθελοντικές οργανώσεις ως προπομπός με τη σύνθεση κοινωνικού κεφαλαίου.

Προτάσεις για θεσμικές παρεμβάσεις

Για να υπάρξουν επαρκείς επενδύσεις προς την κατεύθυνση της πράσινης επιχειρηματικότητας και ενδεχομένως η ικανότητα απορρόφησης προγραμμάτων από το κράτος και την Ε.Ε. , που σήμερα υπάρχουν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, χρειάζεται ένα νέο επιχειρηματικό υποκείμενο, επιχειρηματίες δηλαδή που μπορούν να συνθέσουν πρωτοβουλίες συνεργασίας ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Για παράδειγμα η ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας στις ήπιες και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας εκτός από τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου για την απελευθέρωση της ενέργειας προς ιδιώτες, χρειάζεται οι Δήμοι και αναπτυξιακές εταιρείες με συμμετοχικό χαρακτήρα να επενδύσουν σε αυτόν τον τομέα.

Το ίδιο μπορεί να γίνει με την ανακύκλωση και αστικό πράσινο με αξιοποίηση του θεσμού των Σ.Δ.Ι.Τ., Συνεργασίας Δημοσίου και Ιδιωτικών Επιχειρήσεων και τη συμμετοχή Τραπεζών. Οι οργανώσεις της Κοινωνίας Πολιτών (Μ.Κ.Ο.) μπορούν να προσφέρουν προς αυτήν την κατεύθυνση του πολύτιμο συντελεστή του κοινωνικού κεφαλαίου για την υποστήριξη αυτών των πρωτοβουλιών αλλά και συμμετοχής στις επενδύσεις των πολιτών με αγορά μετοχών.

Τα μνημόνια συνεργασίας που προωθούν οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών το τελευταίο διάστημα με τους Δήμους της Αττικής είναι ένα καλό παράδειγμα που μπορεί αν εξελιχθεί και σε προτάσεις Πράσινης Επιχειρηματικότητας. Ανάλογα μπορεί να διαμορφωθεί και η πρωτοβουλία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αττικής για το Αττικό Πράσινο.

Με βάση αυτές τις πρωτοβουλίες, την εμπιστοσύνη και τη συμμετοχή των ενεργών και εθελοντών πολιτών θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια δυναμική αναπτυξιακή εταιρεία για την πράσινη επιχειρηματικότητα στη Αττική και ανάλογες εταιρείες στην περιφέρεια.

Οι υπάρχουσες αναπτυξιακές εταιρείες που ελέγχονται σήμερα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν μπορούν να καλύψουν αυτήν την προοπτική και σε πρότυπα καινοτόμα σχέδια καθώς είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν επιχειρηματικοί φορείς σε αυτή την περίπτωση στοχοθετημένοι στην πράσινη επιχειρηματικότητα. Καθοριστικός κοινωνικός εταίρος θα πρέπει να είναι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που είναι ο προπομπός της πράσινης επιχειρηματικότητας και συντελεστής σύνθεσης κοινωνικού κεφαλαίου.

*Ο Βασίλης Τακτικός είναι Διευθυντής του μη κυβερνητικού οργανισμού «ΙΝΜΕΚΟ» και διευθυντής της οικολογικής μηνιαίας εφημερίδας «Οίκοpress»